

Atnaujinti
2023 m. patarimai

HPV (liet. žmogaus papilomos viruso, ŽPV) skiepai

Klausimai ir atsakymai visų 12–13
metų jaunuolių tėvams

Public Health
Agency

Šie klausimai ir atsakymai apie žmogaus papilomos viruso (ŽPV) skiepus papildo informacinį lapelį, kurį jūsų vaikas turėjo gauti mokykloje.

Nuo 2019 m. ŽPV skiepai siūlomi visiems 12-13 metų vaikams.

Perskaitykite šią informaciją, tada užpildykite sutikimo formą, kurią gavote kartu su knygele ir grąžinkite ją į mokyklą.

Suvestinė

Ši informacija skirta atsakyti į dažniausiai užduodamus klausimus apie ŽPV skiepus, kurie apsaugos jūsų vaiką nuo ŽPV infekcijos ir su ja susijusio vėžio, įskaitant iki 90 proc. gimdos kaklelio vėžio atvejų (moterims) ir burnos, gerklės, išangės ir lytinių organų vėžio. Čia taip pat sužinosite kur galite rasti daugiau informacijos, jei jums jos prireiks.

Paprastai ŽPV infekcijos simptomų nebūna, todėl daugelis žmonių nepajus, kad yra užsikrėtę. Dažniausiai virusas nesukelia vėžio, nes jį naikina organizmo imuninė sistema, tačiau ne visada – kai kurios infekcijos išlieka ir sukelia vėžį ar lytinių organų karpas – štai kodėl skiepai yra tokie svarbūs.

Nuo 2008 m. ŽPV skiepai siūlomi visoms 12-13 metų mergaitėms 9-oje ir 10-oje mokslo metų klasėje. Nuo 2019 m. rugsėjo skiepai taip pat siūlomi ir berniukams. Taip yra todėl, kad yra aiškių įrodymų, jog ŽPV skiepai padeda apsaugoti visus jaunos žmones nuo su ŽPV susijusio vėžio.

Jei jūsų vaikas nebus paskiepytas 9-oje klasėje, jam tai bus pasiūlyta dar kartą, kai mokyklos medicinos seserų grupė sekantį kartą apsilankys mokykloje. Daugiau informacijos galima rasti [pha.site/hpv](https://www.pha.site/hpv)

Kaip ŽPV sukelia vėžį?

Kiekvienas gali užsikrėsti ŽPV virusu. Jis plinta nuo vieno asmens kitam lytinių santykių metu (nebūtinai lytinio akto metu). Yra daugiau nei 100 ŽPV tipų, tačiau žinoma, kad tik nedaugelis iš jų sukelia su ŽPV susijusį vėžį.

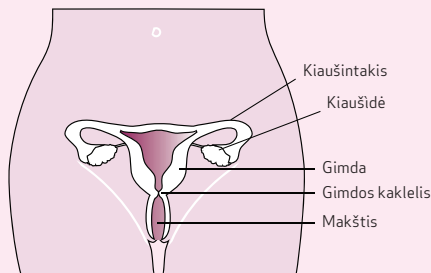
Virusas patenka į burnos ir gerklės, makšties, vulvos, gimdos kaklelio, varpos ir išangės paviršiaus ląsteles, kur jis gali likti keletą metų, nesukeldamas jokios žalos. Tada dėl dar nepaaiškinamų priežasčių jis gali pradėti pažeisti šias ląsteles, o tai laikui bėgant gali sukelti vėžį.

Dažniausiai moterims nustatomas su ŽPV susijęs vėžys yra gimdos kaklelio vėžys, o tyrimai rodo, kad ŽPV virusas aptinkamas daugiau nei 99% šio vėžio atvejų. Naujausi įrodymai rodo, kad taip pat yra ryšys tarp ŽPV infekcijos ir rečiau pasitaikančių vulvos, makšties, varpos, išangės vėžio atvejų ir kai kurių burnos ir gerklės vėžio formų.

Gimdos kaklelio vėžys

Gimdos kaklelio vėžys pažeidžia gimdos kaklelį – įėjimą į gimdą (žr. diagramą). Yra 13 ŽPV tipų, kurie, kaip žinoma, sukelia gimdos kaklelio vėžį, ir tik du – 16 ir 18 tipai – sukelia 7 iš 10 atvejų.

Kiekvienais metais Šiaurės Airijoje nustatomas apie 81 gimdos kaklelio vėžio atvejis ir nuo šios ligos miršta vidutiniškai 20 moterų. Be to, kasmet diagnozuojami vidutiniškai 1125 gimdos kaklelio vėžio in situ atvejai. Tai vieta, kurioje gimdos kaklelio ląstelės turi ikivėžinių pokyčių ir prilygsta 1 iš 10 tikimybei, kad moterims bus diagnozuoti vėžiniai gimdos kaklelio pokyčiai. Negydant, gali išsivystyti vėžys arba sukelti sunkią ligą bei mirtį.

Kiti su ŽPV susiję vėžiai

Dabar tyrimai rodo, kad 16 ir 18 tipų ŽPV taip pat yra stipriai susiję su kitais vėžiniais susirgimais. Išangės ir lytinių organų vėžys, nors ir ne toks dažnas kaip gimdos kaklelio vėžys, yra glaudžiai susijęs su ŽPV, įskaitant daugiau nei 80% visų išangės vėžio atvejų.

Burnos ir gerklės vėžys, pavyzdžiui, liežuvio, tonzilės, gerklės ir balso stygų, taip pat yra susijęs su ŽPV. Tyrimai rodo, kad Jungtinėje Karalystėje daugėja su ŽPV susijusių burnos ir gerklės vėžio atvejų, ypač tarp vyrų ir jaunesnių žmonių.

Kaip veikia ŽPV skiepai?

ŽPV skiepai apsaugo nuo kelių tipų ŽPV infekcijos, įskaitant 16 ir 18 tipus, kurie yra du dažniausiai pasitaikantys tipai, sukeliantys gimdos kaklelio ir kitus vėžius.

Skiepijama taip pat, kaip ir kiti įprasti skiepai, tai yra į viršutinę rankos dalį. Organizmas reaguoja gamindamas antikūnus, kurie padės imuninei sistemai kovoti su ŽPV infekcija. Skiepai negali sukelti ŽPV infekcijos ar vėžio.

Kodėl vakcina nuolat siūloma visiems 12–13 metų jaunuoliams?

ŽPV skiepai dabar siūlomi visiems 12–13 metų vaikams, siekiant apsaugoti nuo kelių tipų ŽPV, įskaitant 16 ir 18 metų vaikus. 16 ir 18 tipai yra du labiausiai paplitę tipai, susiję su ŽPV sukeliamu vėžiu. Įrodymai yra akivaizdūs, kad ŽPV skiepai padeda apsaugoti nuo su ŽPV susijusio vėžio.

ŽPV yra labai dažnas ir lengvai plinta lytinio aktyvumo metu. Nors labai mažai tikėtina, kad jūsų vaikui šiame amžiuje gresia ŽPV infekcija, nes dauguma jų nėra seksualiai aktyvūs, kol jie nėra daug vyresni, rekomenduojama juos skiepyti dabar, nes tyrimai rodo, kad pasiskiepijus apsauga būna geresnė, kai ji skiriama ankstesniame amžiuje.

Ar skiepai apsaugo nuo kitų lytiškai plintančių infekcijų?

Skiepai taip pat apsaugos nuo kitų tipų ŽPV, kurie sukelia daugumą lytinių organų karpų atvejų. Tačiau jie neapsaugos nuo bet kokių kitų lytiškai plintančių infekcijų, tokių kaip chlamidijos ir neapsaugos nuo nėštumo. Todėl vis dar labai svarbu, kad jūsų vaikas tinkamu laiku gautų informaciją apie saugų seksą.

Ar tai reiškia, kad mano dukra bus apsaugota nuo visų gimdos kaklelio vėžio atvejų?

Šiaurės Airijoje naudojama vakcina (Gardasil® 9) apsaugo nuo devynių tipų virusų, kurie sukelia iki 90 proc. visų gimdos kaklelio vėžio atvejų. Skiepai **neapsaugos** nuo visų kitų, likusių gimdos kaklelio vėžį sukeliančių tipų.

Štai kodėl labai svarbu reguliariai atlikti gimdos kaklelio patikrą (tepinėlio tyrimą), kai kviečiama (nuo 25 metų), net ir pasiskiepijus. Gimdos kaklelio patikros metu siekiama nustatyti ankstyvus ikivėžinius gimdos kaklelio pokyčius, kurie nesukelia jokių simptomų, bet gali išsivystyti į vėžį. Jei pokyčiai nustatomi pakankamai anksti, juos galima gydyti, kad būtų išvengta gimdos kaklelio vėžio vystymosi.

Ar mano vaikas dabar bus apsaugotas nuo visų kitų vėžių?

Skiepai apsaugos nuo dviejų pagrindinių virusų tipų (16 ir 18 tipų), kurie sukelia kai kuriuos vulvos, makšties, varpos, išangės, burnos ir gerklės vėžius. Svarbu pažymėti, kad skiepai neapsaugos nuo visų šių vėžio rūšių. Šiuo metu nėra kitų su ŽPV susijusių vėžio patikros programų. Jei nerimaujate dėl bet kokių simptomų, kreipkitės į savo šeimos gydytoją.

Kiek laiko trunka apsauga nuo skiepų?

Tyrimai parodė, kad paskiepyti žmonės išlaiko aukštą apsaugos lygį mažiausiai 12 metų, be jokių įrodymų, kad apsauga mažėja. Klinikinių tyrimų ir vykdomų tyrimų duomenys rodo, kad ŽPV skiepų teikiama apsauga nuo šių virusų užtikrins apsaugą visą gyvenimą, nes pasiskiepijus imuninėje sistemoje išsivysto antikūniai veikiantys prieš virusą. Šiuo metu pakartotinas skiepijimas nėra būtinas.

Ar skiepai saugūs?

Taip. Daugiau nei 10 metų ŽPV skiepų saugumą griežtai stebėjo ir dažnai peržiūrėjo daugelis tarptautinių organizacijų, įskaitant:

- Vaistų ir sveikatos priežiūros produktų reguliavimo agentūra (MHRA);
- Europos vaistų agentūra (EMA);
- Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Pasaulinis patariamasis komitetas, dėl skiepų saugumo (GACVS).

Šios tarptautinės organizacijos nuolat pranešė, kad skiepai yra saugūs ir neturi žinomo ilgalaikio šalutinio poveikio. PSO išvardijo 121 šalį, naudojančią ŽPV skiepus visame pasaulyje (2018 m.). Nuo 2008 m. JK buvo suleista daugiau nei 10,5 milijono dozių, o visame pasaulyje paskiepyta daugiau nei 80 milijonų žmonių.

"Pasaulio sveikatos organizacija primygtinai rekomenduoja ŽPV skiepus, kad būtų išvengta gimdos kaklelio vėžio."

Robb Butler, Imunizacijos vadovas, Pasaulio sveikatos organizacija, Europa

Kada mano vaikas bus paskiepytas?

Kartu su šia knygele turėsite gauti sutikimo formą. Svarbu, kad sutikimo forma būtų pasirašyta ir nedelsiant grąžinta mokyklai. Jūsų vaikui bus pasiūlyti ŽPV skiepai 9-os klasės einamaisiais mokslo metais. Jei jie skiepijamą praleis 9-oje klasėje, mokyklos medicinos seserų grupė vėl pasiūlys skiepytis per kitą apsilankymą mokykloje. Vyresni nei 16 metų asmenys laikomi galinčiais duoti sutikimą, nebent dėl tam tikrų priežasčių to padaryti negalėtų.

Kaip bus skiepijama?

Mokyklos medicinos darbuotojų grupė iš jūsų vietinio sveikatos ir socialinės priežiūros fondo (HSCT) pateiks vakciną. Skiepijantis asmuo bus pilnai kvalifikuotas ir žinos kaip elgtis su bet kuriomis iškilusiomis problemomis. Vakciną į viršutinę rankos dalį suleis medicinos sesuo. Daugumai žmonių reikės tik vienos skiepų dozės, kad suteiktų apsaugą. Ši dozė paprastai skiriama 9-oje klasėje.

Ankstesniais metais buvo rekomenduojamos dvi skiepų dozės. Jungtinis skiepijimo ir imunizacijos komitetas (JCVI) peržiūrėjo mokslinius įrodymus apie ŽPV skiepų dozes ir nustatė, kad dabar yra tvirtų įrodymų, jog viena skiepų dozė suteikia tokią pačią apsaugą kaip ir dvi dozės. Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. visiems reikalavimus atitinkantiems mokiniams Šiaurės Airijoje bus pasiūlyta viena ŽPV skiepų dozė. Jauni žmonės, kurie jau yra gavę vieną dozę, dabar laikomi visiškai paskiepytais ir jiems nereikia antros ŽPV skiepų dozės.

Ar mūsų šeimos gydytojas žinos, kad mano vaikas buvo paskiepytas nuo ŽPV?

Informacija apie skiepijimą nuo ŽPV bus perduota jūsų šeimos gydytojo poliklinikai, kad ją būtų galima įrašyti į jūsų vaiko sveikatos istoriją.

Ar bus kokių nors šalutinių poveikių?

Šalutinis poveikis paprastai būna lengvas – dažniausiai skausmas, patinimas ir paraudimas, kai injekcija paprastai atliekama į ranką, kuris greitai praeina. Kitas retesnis šalutinis poveikis gali būti galvos skausmas, pykinimas, svaigulys ir (arba) lengvas karščiavimas. Kartais po injekcijos asmenys gali nualpti. Po skiepavimo jiems patariama 10-15 minučių pasėdėti. Tai padeda išvengti nualpimo.

Labai retai kai kuriems žmonėms netrukus, po imunizacijos pasireiškia alerginė reakcija. Ši reakcija gali būti bėrimas ar niežėjimas, paveikiantis dalį ar visą kūną. Medicinos sesuo žinos, kaip tai gydyti. Tai nėra priežastis vengti skiepų.

Dar rečiau žmonės gali patirti sunkią reakciją, per kelias minutes po injekcijos galimi kvėpavimo sutrikimai ir žmogus gali susmukti. Tai vadinama anafilaksine reakcija. Tai labai reti atvejai ir medicinos sesuo yra apmokyta kaip reikia tokiais atvejais elgtis.

Asmenys visiškai pasveiksta priežiūros metu, paprastai per kelias valandas. Jei norite gauti daugiau informacijos apie vakciną, perskaitykite Gardasil 9 informacinį lapelį pacientui,[®] kurį galima rasti: www.medicines.org.uk/emc

Paieškos laukelyje įveskite "Gardasil 9".

Tėvai gali pranešti apie įtariamą šalutinį skiepų poveikį naudodamiesi geltonosios kortelės schema. Tai galima padaryti internetu, apsilankius <https://yellowcard.mhra.gov.uk> arba paskambinus telefonu 0800 731 6789 (nuo 9.00 iki 17.00 val. pirmadieniais-pentadieniais).

○ kaip tiems žmonėms, kurie turi alergiją ar kitų sveikatos sutrikimų, ar jie vis dar gali pasiskiepyti nuo ŽPV?

Taip. Maisto netoleravimas, astma, egzema, šienligė ir alergijos paprastai netrukdo žmogui skiepytis šia vakcina. Jei turite kokių nors abejonių dėl skiepų, prieš jūsų vaiko skiepijimą, pasitarkite su mokyklos medicinos darbuotojų grupe arba savo šeimos gydytoju.

Ar skiepai paveiks kurį nors kitą, vartojamą vaistą?

Nėra įrodymų, kad skiepai sumažina bet kokio vaisto veiksmingumą.

Ką daryti, jei mano vaikas nebus mokykloje skiepijimo dieną?

Mokyklos medicinos seserų grupė pasirūpins, kad skiepai būtų pasiūlyti kitu metu.

Ką daryti, jei mano vaikas jau buvo seksualiai aktyvus?

Jei asmuo buvo seksualiai aktyvus, yra tikimybė, kad jis jau yra užsikrėtęs ŽPV. Tačiau, kadangi nebus žinoma, kokio tipo virusu jie gali būti užsikrėtę, jie vis tiek turėtų būti paskiepyti, nes jie vis dar gali suteikti apsaugą.

Ką daryti, jei manau, kad mano dukra nėščia?

Nėra žinomos rizikos, susijusios su skiepijimu nuo ŽPV nėštumo metu. Tačiau atsargumo sumetimais ŽPV skiepai nerekomenduojami nėštumo metu. Taip yra ne dėl specifinių saugumo problemų skiepijant nuo ŽPV nėštumo metu, bet dėl to, kad yra nedaug informacijos apie skiepijimą nėštumo metu. Jei jūsų dukra sužino, kad yra nėščia, netrukus po to, kai ji buvo paskiepyta nuo ŽPV, tokiu atveju reiktų aptarti su savo šeimos gydytoju.

Ką daryti, jei mano vaikas nenori skiepytis?

ŽPV skiepai rekomenduojami dėl pirmiau nurodytų priežasčių ir suteiks apsaugą daugeliui metų į priekį. Tačiau jei jūsų vaikas tikrai įsitikinęs, kad nenori skiepytis, jis neprivalo tai daryti, tačiau prieš priimdamas sprendimą gali norėti apie tai pasikalbėti su sveikatos priežiūros specialistu. Norėdami gauti daugiau informacijos, jie turėtų pasikalbėti su mokyklos medicinos darbuotojais - jei norėtų savarankiškai arba jums dalyvaujant.

Ką daryti, jei mano vaikas nori skiepytis, bet mes, tėvai, to nenorime?

ŽPV skiepai rekomenduojami dėl pirmiau nurodytų priežasčių ir suteiks apsaugą daugeliui metų į priekį. Jūsų vaiko ateičiai svarbu įvertinti, kad skiepas dabar dar daugelį metų apsaugos jį nuo tam tikrų vėžio formų, susijusių su ŽPV infekcija. Turėtumėte tai aptarti su savo vaiku ir mokyklos medicinos seserų grupe, kad gautumėte daugiau informacijos. Tačiau svarbu pažymėti, kad jūsų vaiko sprendimas yra teisėtas tol, kol supranta sutikimo davimo problemas.

Daugiau informacijos žr. pha.site/hpv

**Public Health
Agency**

Public Health Agency

12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.

Tel: 0300 555 0114 (local rate).

www.publichealth.hscni.net

Find us on:

YouTube